

Duitse R&D&I ontwikkelingen t.a.v. coronavirus

Update 10 juni 2021

Vaccins & vaccinatiebeleid

- Nadat de Charité al met soortgelijke onderzoeksresultaten kwam, heeft ook een team van de Universiteit Saarland ontdekt dat een **combinatie van het AstraZeneca-vaccin als eerste prik en het BioNTech-vaccin als tweede prik duidelijk werkzamer** is dan twee doses van AZ. AstraZeneca wordt voor mensen onder de 60 niet meer aanbevolen, maar er stonden nog 1,6 miljoen tweede prikken uit op het moment dat de permanente vaccinatiecommissie dit aangepaste advies publiceerde. Het zogenaamde heterologe vaccinatieschema blijkt nu in een hogere werkzaamheid te hebben: er werden ca. 10x zoveel neutraliserende antilichamen aangemaakt. Uit de Charité-studie bleken ook de bijwerkingen wat sterker te zijn. Verdere onderzoeksresultaten, bijvoorbeeld over het effect van geslacht of leeftijd, staan nog uit ([Pharmazeutische Zeitung](#)).
- In Duitsland kan sinds maandag 7 juni in principe iedereen van boven de 12, die dat wil, een vaccinatie krijgen: de **prioritering is opgeheven**. Desondanks zal het in de praktijk nog moeilijk zijn, omdat er nog niet voldoende vaccins geleverd zijn en er ook nog genoeg achter de hand moet worden gehouden voor de tweede prikken. Daarom hebben de deelstaten Hamburg, Schleswig-Holstein en Beieren besloten om in de vaccinatiecentra vooralsnog aan de prioritering vast te houden. Ook zijn sinds 7 juni de ca. 6000 bedrijfsartsen onderdeel van de Duitse vaccinatiecampagne.
- In het [Handelsblatt](#) verscheen een artikel waarin drie onderzoeken worden geciteerd m.b.t. de vaccinatiebereidheid in Duitsland en diens ontwikkeling in de afgelopen maanden.
 - Sinds begin maart 2020 heeft de Covid-19 Snapshot Monitoring (Cosmo) van de universiteit van Erfurt regelmatig ongeveer 1000 mensen tussen 18 en 74 jaar ondervraagd over hun persoonlijke bereidheid om zich tegen Covid-19 te laten vaccineren. De meest recente gegevens van 18 mei 2021 laten een daling zien in de bereidheid om gevaccineerd te worden onder de niet-gevaccineerde respondenten: 22,9% gaf toen aan zich geenszins te willen laten vaccineren. In de vier maanden daarvoor schommelde dit nog tussen de 13,3% en 17,7%. 40,1% wil zich zeker laten vaccineren, 26,2% is neutraal tot geneigd om het wel te doen, en 10,3% eerder niet dan wel.
Nb: mensen die in de tussentijd gevaccineerd zijn (45% van deze groep), zijn dus in deze laatste gegevens niet meer meegenomen.
 - Uit de op 26 mei 2021 door het RKI gepubliceerde studie "Covimo" **blijkt dat 82,8% van de respondenten geneigd is zich te laten vaccineren**, tegen 81,2% in de maand ervoor. Hierbij speelt ook het soort vaccin een rol: volgens de resultaten van de enquête zou slechts 52% van de respondenten bereid zijn zich te laten vaccineren met AstraZeneca, tegen ruim 82% die bereid zouden zijn de vaccins van BioNTech/Pfizer of Moderna te nemen. Ook zou 99,4% van de respondenten zich "zeker" of "waarschijnlijk" een tweede keer laten vaccineren.
 - Volgens een enquête van het opinie-onderzoeksinstituut YouGov zou bijna driekwart van de Duitsers boven de 18 jaar zich tegen het coronavirus laten inenten. 36% van

de respondenten heeft al minstens één prik gehad, nog eens 38% is dat nog van plan
In juni 2020 lag de vaccinatiebereidheid volgens de enquête nog op 49%.

- Het Universitair Ziekenhuis Erlangen heeft uitgewezen dat een **corona-vaccinatie beter verdraagbaar voor patiënten met chronische ontstekingsziekten dan voor gezonde mensen**. Zo kwamen reacties op de injectieplaats, hoofdpijn, rillingen of gewrichtspijn beduidend minder vaak voor bij patiënten met immunotherapieën dan bij gezonde personen. Het **minder goede nieuws is dat niet alle patiënten met ontstekingsziekten ook adequaat reageren op Coronavaccinatie met een m-RNA-vaccin** en immuunbescherming ontwikkelen. Terwijl slechts één op de honderd gezonde vrijwilligers van de 266 proefpersonen geen neutraliserende antilichamen tegen het coronavirus ontwikkelt, is dit één op de tien bij patiënten met immunotherapie. Omgekeerd betekent dit ook dat de overgrote meerderheid van de patiënten met chronische ontstekingsziekten goed reageert op vaccinatie. Interessant is dat de ontstekingsremmende therapieën duidelijk niet de oorzaak zijn van de verminderde respons van sommige patiënten, maar de ziekte zelf. Er is dus geen reden om de inname van deze geneesmiddelen te onderbreken op het ogenblik van de vaccinatie, zeggen de leiders van de studie ([Persmededeling UK Erlangen](#))
- Onderzoekers van de Charité hebben daarnaast een verklaring gevonden voor het feit dat er ondanks volledige vaccinaties nog steeds uitbraken van corona in bejaarden- en verzorgingstehuizen zijn. **Het immuunsysteem van ouderen reageert namelijk minder efficiënt op vaccinatie dan dat van jongere mensen. Daarom is het bijzonder belangrijk dat verplegend personeel en bezoekers geïmmuniseerd zijn.** Bovendien blijven hygiënische maatregelen en tests belangrijk. Op middellange termijn is ook een verdere boostervaccinatie voor ouderen mogelijk om hun vaccinatiebescherming te verbeteren ([Tagesschau](#)).
- In Beieren gaat een grote observatiestudie namens CoVaKo-2021 van start, die de doeltreffendheid van vaccinaties tegen SARS-CoV-2 monitort. Een van de belangrijkste doelstellingen is het **analyseren van het verloop van de infectie bij gevaccineerde personen die, ondanks de vaccinatie, toch de infectie oplopen**. Het onderzoek wordt door de universitaire ziekenhuizen van Erlangen, München, Würzburg, Regensburg en Augsburg en in nauwe samenwerking met het Beierse Instituut voor Gezondheid en Levensmiddelen uitgevoerd. Het voorbereidende werk is gedaan en sinds vorige week worden monsters van proefpersonen genomen. De studie zal een looptijd van zo'n 2 jaar hebben ([IDW online](#)).
- Het **vaccin van Curevac heeft naar verluid nog meer vertraging opgelopen**. Minister Jens Spahn (CDU) heeft maandag in de vergadering met de deelstaatministers gezegd dat het Europees Geneesmiddelenbureau Ema "niet voor augustus" een goedkeuring verwachtte. Ema geeft zelf geen commentaar op het goedkeuringsproces voor afzonderlijke vaccins. De Europese Unie heeft maximaal 405 miljoen doses van het vaccin besteld. Uitgaande van goedkeuring door de Ema, had het Bundesgesundheitsministerium in maart nog een totaal van 24,5 miljoen doses van Curevac geprognoseerd. Intussen is de het Curevac-vaccin niet meer opgenomen in de prognoses van het BMG ([Handelsblatt](#)).

Virusonderzoek

- Uit een studie van een onderzoeksteam van de medische faculteit van de universiteit van Duisburg-Essen en het academisch ziekenhuis Essen blijkt **dat een variant van het ACE2-gen**

van invloed kan zijn op het verloop van de ziekte na besmetting met het coronavirus. Men is naar het ACE2-gen gaan kijken omdat het de toegangspoort is voor SARS-CoV-2 in cellen. De onderzoekers keken vooral naar twee varianten van het gen: de G-variant, die wordt gedragen door ongeveer 65% van de wereldbevolking, en de A-variant, die wordt aangetroffen in ongeveer 35%. De studie toont aan: dragers van de G-variant blijken een ernstiger ziekteverloop te hebben. Van de bijna 300 onderzochte patiënten hadden er 90 intensieve medische verzorging en/of beademing nodig. Ongeveer de helft van hen stierf tijdens de observatieperiode. Bijna 90% daarvan droeg de "G"-variant, wat er op wijst dat deze variant voor een hogere sterfelijkheid zorgt ([MedEcon Ruhr](#)).

Modelprojecten

- In Baden-Württemberg zijn **19 modelprojecten geselecteerd**, waarbij bij bijvoorbeeld concertrepetities, openluchttheater, clubs, dansevenementen en theatervoorstellingen **wordt getest in hoeverre evenementen weer mogelijk zijn**. Bezoekers worden vooraf getest op het coronavirus en de locaties moeten een hygiëneconcept hebben. In selectieprocedure zijn de uitgekozen projecten ingedeeld in twee categorieën: (1) Modelprojecten die, als de omstandigheden dat toelaten, na ongeveer 2 weken kunnen worden overgedragen naar openingen in de hele deelstaat en (2) modelprojecten waarbij dat na circa 4 of meer weken zou kunnen ([Baden-Württemberg](#)).

Digitaal

- Minister Spahn en collega's van het RKI en de ontwikkelaar IBM hebben vandaag (10.6.) het digitale vaccinatiebewijs in de app [CovPass](#) voorgesteld. De pilots die de afgelopen weken mee hebben plaatsgevonden zijn succesvol verlopen, zodat met de uitrol kan worden begonnen. Stap voor stap worden nu de vaccinatiecentra en dokterspraktijken op het systeem aangesloten. Het doel is dat de CovPass tegen eind juni beschikbaar is voor iedereen die dat wil. Ook moet geleidelijk worden begonnen met de verdere afgifte voor reeds volledig gevaccineerden. Veel deelstaten zullen de QR-code dezer dagen per post gaan versturen. Bovendien zouden binnenkort ook apotheken deelnemen, die aan de hand van het gele boekje een QR code kunnen printen ([Handelsblatt](#), [Sueddeutsche](#)).
- Het **digitale vaccinatiebewijs zal ook worden weergegeven in de Corona-Warn-app** van het Robert Koch Instituut. De huidige app versie 2.3.2 is reeds gepubliceerd in de Apple en Google app stores. Mensen in Duitsland die geen gebruik willen maken van een Corona-Warn-App om een digitaal vaccinatiebewijs te tonen, kunnen de app CovPass gebruiken. ([Tagesschau](#)).

Verspreiding

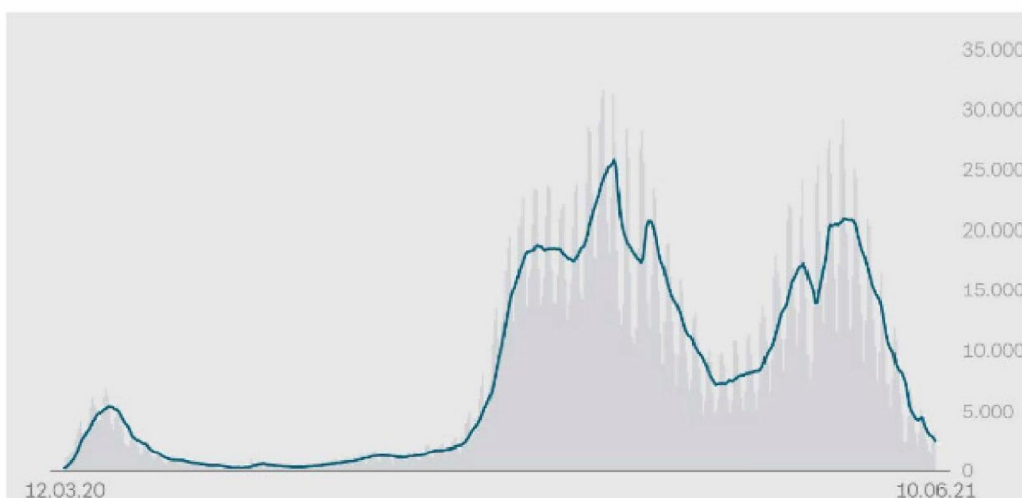
- Een antilichaamstudie die in Magdeburg is uitgevoerd wijst erop **dat ongeveer de helft van de coronabesmettingen ongemerkt verloopt**. Van de 1895 deelnemers die op het moment van de bloedafname nog geen vaccin hadden, hadden 57 een bewezen coronabesmetting achter de rug. Echter werden bij 110 mensen antilichamen in het bloed aangetroffen. ([Focus online](#)).
- De **Delta-variant (voormalig Indiase variant) van het coronavirus wordt nu bij ca. 2,5% van de Duitse positief geteste mensen** aangetroffen. De overheersende variant is alpha (de voormalige Britse variant), deze maakt 94% van de besmettingen uit. Viroloog zei dinsdag in zijn podcast dat delta of soortgelijke varianten "hier zeker tot de

herfst het veld domineren". Het is zaak om tegen die tijd een zo hoog mogelijk vaccinatiepercentage bij volwassenen te bereiken, aldus Drost (RND).

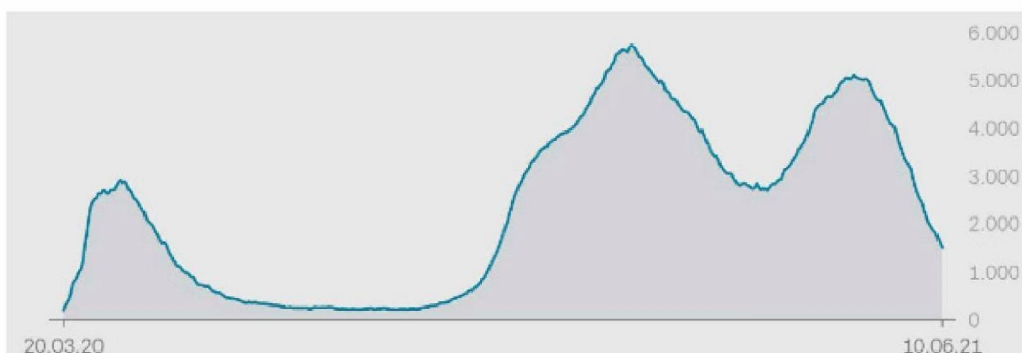
Actuele cijfers

	Totaal gemeld op 10.06.2021	Daarvan nieuw gemeld op 10.06.2021
Positieve tests	3.709.129	3.187
Gevaccineerden (1 ^e prik)	39.097.643	475.860
Gevaccineerden (volledig)	19.857.285	804.478
Patiënten op IC	1510	-88
Daarvan aan beademing	1000 (66%)	-42
Sterfgevallen	89.585	94
7-dagen-incidentie	19,3	

Aantal nieuwe gevallen in Duitsland (stand 10.06.)

Aantal Covid-19-patienten op IC's (stand 10.06.)

Aantal sterfgevallen (stand 10.06.)

